

Проект „Фантастично читалище“

Сборник от научно-фантастични произведения

Списание „Наука и техника за младежта“

1953 г.

София, 2014

Библиография

Спор

Научно-фантастичен разказ. Автор В. Сапарин. Превод от руски.
Списание „Наука и техника за младежта“, брой 10 от 1953 г.

Спор

Научно-фантастичен разказ. Автор В. Сапарин. Превод от руски.
Списание „Наука и техника за младежта“, брой 11-12 от 1953 г.

Спор

Научно-фантастичен разказ

В. Сапарин

„Пионерите обичат много увлекателните научно-фантастични разкази. Поместете в бр. 10 на списанието един такъв разказ от съветски писател.“

*Пионери от кръжока по физика
при 48 основно у-ще – София*

Като гледах неговото лице, слабо и мургаво, сякаш издялано от глина и изпечено в пещ, аз неволно ядосано си мислех: „Самият ти си тухла...“

Бондаренко държеше в ръката си червена правоъгълна тухла и чукаше по нея с нокът, като че ли продаваше гърнета на пазара:

– Виж само как звъни! – възхищаваше се той. – Музика! Послушай...

Аз познавах Бондаренко като човек, който страстно се увлича, което малко личеше от неговата суха външност. Обикновено съдържан, рядко повишаващ глас; на пръв поглед дори безцветен, той сякаш през цялото време водеше вътрешно от някакъв огън и понякога неочаквано избухваше – ставаше вироглав, рязък и нетърпим.

Така беше и сега.

„Завладяла го е тая тухла“ – помислих недоволно.

Впрочем не в тухлата, която държеше в ръцете си Бондаренко, се заключаваше същността на спора. Сама по себе си тя беше

великолепна. По-добра продукция на тухларските заводи на мен не ми се е случвало да видя. Бондаренко имаше право да се възхищава от нея.

Обаче възторгът на Бондаренко ми напомняше ентузиазма на привържениците на платноходната флота. Да гледаш как гемията с издути платна влиза в залива, това е наистина красиво, няма спор! Но съвременно ли е? На мен ми се струваше, че тухлата е отживяла времето си и бъдещето не ѝ принадлежи.

– Що е тухла? – разсъждаваше при това Бондаренко. – Това е цял образ, колко поезия има в нея! „И моята тухла е зазидана в тази постройка” – казваме ние. И в същото време това е отличен строителен материал. Колко къщи са построени от червената здрава тухла, колко рекорди са установени при нейното поставяне... Тухлата, ако искаш да знаеш, това е романтиката на труда!

– Разбира се – съгласих се аз, – но тази романтична тухла и до ден днешен се зида с ръце. С прости ръце. Както преди хиляда години.

– Съвсем не е така – възразяваше Бондаренко. – Ти не си прав.

Той започна да ми разказва това, което аз и без него знаех отлично. Че тухлите не се изкачват на горния етаж на гръб, както беше преди, а се подават с кран, че зидарите работят с бригади, с разделение на труда както в завода. Че „кращещите” домкрати автоматически издигат зидарите заедно със скелята така, че да им е удобно да работят.

– Но все пак тухлата се поставя в стената ръчно?

– А ти как искаш?

– Ами с някаква машина!

– А каква?

– Поне с кран.

– С кран?

– Разбира се, не такава тухла като тази – аз пренебрежително кимнах към звънливата изпечена тухла, която Бондаренко внимателно постави на масата. – Тухла ето от такава стена – аз посочих външната стена на стаята с голям прозорец с вдигнати щори. – Ето от такива тухли кранът ще ти построи къща много бързо.

– А ти имаш пред вид крупноблоковото строителство? Но какво ново има тук?

– Новото е в това, как да строим – заговорих оживено аз. Ние засегнахме въпрос, който ме вълнуваше много. Монтирането на къщи от огромни „кубици” – готови части, тежки по няколко тона – имаше по моето твърдо убеждение големи перспективи. – Разбира се, този начин у нас е широко разпространен – продължавах аз. – Но тук съвсем още не е казана последната дума. Аз съм убеден, че ако монтажът се организира добре, шест души ще могат да построят десететажна къща за два месеца. Опитай се да се надбягваш със своите тухли.

– Разбира се, крупноблоковото строителство има голямо бъдеще. Но аз не разбирам защо е нужно да се отхвърля тухлата? – Бондаренко с горчивина, както ми се стори, погледна червеникавата тухла, която стоеше изправена на зеленото сукно на масата. – Защо да се отказваме от нея?

– По същата причина, поради която се отказахме от платноходните кораби – казах аз, като пузнах в ход въртящото се в главата ми сравнение.

Този довод обаче не направи на моя приятел никакво впечатление.

– Платноходните кораби за сведение се използват и сега – възрази той. – От тях съвсем не се отказват. В някои отношения те дори са ненадминати, та нали вятърът духа безплатно? И изобщо щом веднъж засегна проблемата за използването на вятъра, то тя има голямо бъдеще. Не напразно в нашата страна се строят все повече ветроенергетически апаратури. Така че твоят пример е, неудачен.

Аз вдигнах ръце. Да убедиш Бондаренко, когато вече се е разгорещил, е безнадеждна работа.

– Ти с какво смяташ да се заловиш? – попитах аз, за да отклоня разговора.

– Да, ето – Бондаренко за първи път от началото на нашия разговор се усмихна. – Ти си прав: тук има над какво да си поблъскаш главата.

– Е добре, а аз се занимавам с разработването на система за свръхскоростното крупноблоково строителство – в моя тон неволно прозвуча като че ли оттенък на заплахата за тухлата. – Цялата тежка работа при мене ще вършат машините. Не искам да се хваля, но хора, които да се занимават с физическа работа, при мене почти не ще намериш. Ето такава задача си поставих.

– На добър час!

Бондаренко ми стисна ръката.

Над своя проект работех отдавна. Отначало от работата ми нищо не излизаше.

Проектантите и строителите стахановци още преди това така „измукаха“ приетата система на монтиране на зданията с големи блокове, че резерви за мене почти не оставаха. С усъвършенствуването на отделните методи на сглобяване на „кубиците“ аз успях да спестя часове, които съставляваха цялата печалба от време. А на мен ми бяха нужни седмици и месеци, тъй като имах намерение да строя къщи поне два пъти по-бързо, отколкото досега.

От опит знаех, че ако някаква система престава да дава забележителни количества печалби, значи в нея е необходимо да се направят някакви качествени изменения. Но какви?

Дълго си биех главата над тази задача, ту като се разхождах с часове от единия до другия ъгъл в своя работен кабинет, ту като следях строежа по хронометър.

Щастливото решение ми дойде в главата, когато наблюдавах работата на кулокрана. Всички сме виждали вероятно много пъти как кранът носи на куката на своята стрела огромна бетонна плоча, а работникът, стоящ на горния етаж на зданието, маха с флагче, а дори и с проста ръкавица, сигнализирайки на крановика, за да постави плочата точно на място. Крановикът обикновено не вижда къде попада частта, той съсредоточава своето внимание към ръкавицата и без да отмахва от нея очи, натиска лостовете, които управляват моторите.

На големите строежи например при съоръжаването на високите здания крановикът, който се намира на двадесет и петия етаж,

получава команди по радиото – от динамика, инсталиран в кабината.

И ето у мене възникна идея. Човекът, който посочва на крановика какво е нужно да прави, трябва сам да управлява крана. Затова в будката на крановика е нужно да се помести автомат, който да натиска лостовете, след като получи заповеди от земята.

Човекът отдолу, крановикът, а същевременно и монтажник, трябва да дава команди с глас. За съвременната техника не представлява никаква трудност да се конструира такъв апарат, който би се отзовал на няколко десетки словесни команди. Най-добре е командите да се подават не по микрофон, а по ларингофон, с който се ползват летците. Ларингофонът се помества удобно на шията на говорещия и освен това той не възприема страничния шум, а това е също така много важно. На строежа, също както и в самолета, е шумно.

По такъв начин човек, без да повишава глас, с двете си свободни ръце ще се разпорежда с работата на крана.

Кранът ще слуша само този човек, у когото се намира ларингофонът. Този прибор, както е известно, възприема звуците направо от гласните струни на човека. Околните хора могат да крещят и шумят колкото си искат – ларингофонът няма да ги чуе.

По такъв начин аз убивах с един куршум два заека. Управляваните по радиото кранове ще позволят, първо, да се съкрати броят на хората на строежа. Второ, те много пъти ще ускорят работата, тъй като за преговорите между сигнализатора и крановика се загубва много скъпоценно време.

– Наляво, още по-наляво – крещи в микрофона или показва с ръка сигнализаторът. – Още съвсем, съвсем мъничко! Тишина! Така! Не – много. Давай назад: надясно. Още малко. Добре! Сега пониско! Още по-ниско! Леко. Стоп! Отпусни крана, за да се освободи плочата. Почакай една минута! Откачено – прибирай куката!

Колко по-бързо и без излишни думи би била поставена плочата на място, ако крановикът стоеше долу и със своите очи виждаше как плува плочата по въздуха и къде е нужно да се сложи. Отпадат безчет излишни премествания ту надясно, ту наляво, ту нагоре, ту надолу – цялото това напразно суетене.

Щом дойдох до този извод, аз разбрах, че държа ключа в своите ръце.

Разработката на идеята обаче отне още порядъчно време.

Когато нашето конструкторско бюро направи всички изчисления и ние ги записахме на хартията, като приложихме подробно разчертани схеми, те станаха предмет на голямо внимание.

Предложиха ни да проверим всичките тези изчисления с модели.

– Вие разбирате ли – ми казваше един от участниците в съвещанието, пълен човек с бързи поривисти движения, който внимателно прелистваше цялата наша папка и ни засипваше с въпроси, -- че ако вашите изчисления са верни, а аз – той сложи пухкавата си ръка върху папката с материалите – груби грешки засега не съм видял, – това значи, че ние ще препоръчаме вашия метод за масово производство. В нашата страна се строи толкова, че всяко ускорение на работата е крайно ценно. Но преди да вземем решение, е необходимо да бъдем уверени, че и на практика всичко ще върви също така гладко, както и във вашия доклад.

В доклада, откровено казано, не всичко мина така гладко. Имаше сериозни възражения у някои другари, а ние можехме да ги опровергаем само с практическо изпитване.

Ние поръчахме на един завод, който произвежда истински мощни машини, да изготви кранове. Там се заинтересувах от нашите идеи и доста бързо изготвиха три модела. Частите на къщата – отделните стени, тавани, стълби, балкончета – ние отливахме от бетон сами в лабораторията.

Признавам си, че макар и да ми предстоеше да монтирам дом „играчка“, аз се вълнувах така както никога в живота си. Накрая всичко беше готово. Какво да кажем за първите опити? Два месеца ние упорито работихме от ранна утрин до късна вечер, монтирахме къщата и наново я демонтирахме, докато не постигнахме накрая такава съгласуваност в работата, каквато се наблюдава в симфоничния оркестър, където дори и паузите имат свой смисъл. Изчисленията на времето ние правехме вече не с минути, а със секунди.

Шишкото се оказа прав. Нашият проект беше подложен на сериозни изменения. Но затова пък сега ние бяхме готови да го представим на всякаква комисия.

Наново всички се събраха в голямата заседателна зала.

На дългата маса по средата на залата бяха разположени миниатюрните „строителни материали“ като на истинска строителна площадка, а по релсите-играчки се движеха три кулокрана.

Ние продемонстрирахме нашата система с цялото ѝ великолепие.

Някои членове на комисията се опитаха сами да вземат участие в монтажа. Нагласявайки ларингофоните, те започнаха да командуват крановете, които послушно носеха исканите от тях части. Шишкото се оказа ловък монтажник; той надмина своя съсед, като от време-навреме извикваше на шега:

– Не се задържай! Натискай!

(Продължава в следващия брой)

Спор

Научно-фантастичен разказ

В. Сапарин

(Продължение от бр. 10)

След това аз започнах нарочно да бъркам командите, но кранът не изпълняваше грешните команди, Получавайки неправилна заповед, кранът отговаряше със свирка: „Не разбирам“.

– Всичко това е хубаво – каза неуморимият изпитател, като се освобождаваше от ларингофона. – Но сега ние всички сме се стрували около масата. А на строежа монтажниците могат да се намират на четвърт километър един от друг. Как ще преговарят помежду си?

Аз отговорих, че към ларингофона може да се добави превключвател, който ще позволи на монтажниците да разговарят с помощта на обикновена радиотранслация.

Бяха изказани и други пожелания.

За опитния монтаж на истински къщи ни отделиха цял квартал в Киев.

Нашия модел предадох в школата за ФЗО, където се готвеха кадрите – бъдещи монтажници.

В разгара на строителството аз получих телеграма от Бондаренко, че той ще бъде в Киев за един ден. Посрещнах приятеля си на гарата и го закарах, без да слушам възраженията му,

направо на строежа. Впрочем Бондаренко и сам се интересуваше от нашите работи.

– Аз и без това исках да погледам – се усмихна той, когато ние вече седяхме в автомобила. – Затова и минах през Киев.

Строежът, както и аз разчитах, произведе на моя приятел силно впечатление. Представете си огромните корпуси, разположени на цял квартал. По тях се плъзгат по релси кулокрановите – такива „гъливери”, които монтират къщи. Ето, могъщата металическа ръка носи части от стени – високи цял етаж – с готови прозорци и балконски врати. Един миг – и стената се поставя на място. Отгоре се поставя плочата, образуваща таван за цяла стая. А ето и балконите плават по въздуха, направо към предназначения за тях място. Крановете носят стълбите и площадката с направена вече мозайка, вътрешните прегради – боядисани и с готова електрическа мрежа.

Само петима души монтират къщата, Четирима монтажници командуват крановете, те също закрепват положените части в едно цяло. В ръцете на работниците има инструменти (аз не съумях да ги освободя съвсем от ръчния труд), но този инструмент не е прост, а електрифициран – и завинтването, да кажем, на някакъв болт се осъществява с натискането на копче. Така че се правят много малко физически усилия.

Когато стената се постави на мястото ѝ, монтажникът изпраща освободения се кран с кратка команда: „Към склада” и той „сам” се плъзва към неголямата площадка, където са положени материалите. Тук командването на крана поема петият работник, „товарачът” (не зная как по-добре да го нарека), който с помощта на

ларингофона „заповядва“ на крана да вземе от склада нужната за монтирането част и да я отнесе на монтажника. Аз помислих още и за това, как да „съкратя щата“ на строежа с още един човек. Товарачът например ще стане ненужен, ако частите на къщите, докарани с камиони, веднага се нареждат на земята в необходимия ред. Тогава крановете ще могат самостоятелно да вземат частите и да ги понесат към монтажниците. Съвременната техника позволява да се осъществи такава автоматизация.

Бондаренко, с когото аз споделих своите съображения, одобри тази мисъл. Въобще той беше искрено възхитен от строежа.

– Всичко това е добре обмислено – каза той, – при нас все още така не върви.

И той въздъхна.

– А ти все още се надяваш на тухлата? – го запитах аз, предполагайки, че окончателно го убедих в предимствата на своята система.

– Че какво, и тухлата е добър материал – уклончиво възрази той. Този вироглавец, по всичко личеше, не се и готвеше да се отказва от своята тухла.

На сбогуване Бондаренко ни даде добър съвет: да докарваме материалите в такъв ред, че те направо да влизат в работа.

– Вие печелите от разтоварването – каза той. – Защо частите да се разтоварват на земята, а след това трябва да ги вземате от земята. Нека вашите кранове да ги вземат направо от камионите. Ние на нашите, на тухлените строежи – усмихна се той, – се стараем да избегнем такива ненужни промеждутъчни операции.

Аз поблагодарих за съвета, ние се възползувахме от него.

Едва след като изпратих приятеля си, се сетих, че, увлечен от своите успехи, аз не разпитах Бондаренко за неговите работи, А Бондаренко от скромност замълча за себе си.

Изминаха още няколко месеца. Ние удържахме пълна победа. Стахановците-монтажници внесоха в нашата система толкова нови делови предложения, че огромната къща израстваше сега буквално на голо място за 50 дена.

Предложиха ми да замина за един от градовете, където се монтираха къщи по разработения от нашия колектив метод. Аз избрах Минск. Там работеше Бондаренко. „Тъкмо ще се видим – помислих аз, – пък и ще погледам със собствените си очи над какво си бие главата.“ Знаех, че той опитва някакъв нов метод за зидане на тухли,

Този път моят приятел ме посрещна на гарата.

– Е, как – попита той, когато ние влезнахме в чакащия ни автомобил, – в хотела или при мене?

– При тебе – казах аз, като предпологах, че Бондаренко ще ме отведе в квартирата си.

Но шофьорът ни отведе в покрайнините на града, където се строяха големи къщи.

Ние стигнахме до един дълъг корпус. В него бяха издигнати вече осем етажа.

Бондаренко поривисто отвори вратата на автомобила. Аз разбрах, че моят приятел гореше от нетърпение да ми покаже нещо ново.

Асансьорът ни издигна на най-горния етаж. По дървената стълбичка ние влязохме в междуетажната плоча – бъдещия под на

деветия етаж. Около нас се издигаха тухлени стени, метър и половина по-високи от човешкия ръст.

Никакви зидари за мое учудване на строежа нямаше. Затова около стените пълзеше голяма машина, вътре в която се чуваше някакво покихване и почукване.

Ето закритата с кожух машина премина край моите очи и аз забелязах, че стената след нейното минаване порасна с една тухла.

Машината ходеше назад и напред като совалка в тъкачен стан и стената растеше нагоре. Шевовете между тухлите бяха много равни, тухлите се поставяха удивително акуратно. На необходимите места машината сама оставяше отвори за прозорците.

От време-навреме кранът поднасяше към „комбайна“ металическа кошница с тухли и поставяше тази касетка в специален магазин. Комбайнът изразходваше тухлите с припряността на картеница, като изхвърляше празните касетки, които кранът наново подхващаше. Гъвкав маркуч съединяваше движещата се машина с помпа, която доставяше разтвор.

– Е, какво? – попита Бондаренко, след като аз петнадесет минути мълчаливо наблюдавах как действа „механичният зидар“.

Аз стоях поразен. Действително осъщественото е удивително: за първи път в историята тухлите не се зидат с човешка ръка! Вероятно също така са се учудвали хората в миналото от първия автоматичен струг, на първата самоходна каляска, на първия полет в атмосферата.

Обаче в същото време мен ме гризеше малък червей на съмнение. Струваше ми се, че колкото и великолепен да е сам по себе си зидарският комбайн, по принцип не всичко е измислено

докрай. Защото комбайнът работи така съгласувано само защото тухлите са предварително сложени в касетката в правилен ред. А кой прави това?

– Ние получаваме тухли в тези касетки направо от заводите – каза моят приятел.

Аз знаех всичко това отлично: още сурови, тухлите се слагат в металически кошници и в такъв вид се поставят в пещта, след това се вземат оттам и в същата опаковка – готови, изпечени – се доставят по строежите. Но кой трябва да поставя в касетката суровата тухла?

– Излиза, че ти си пренесъл ръчния труд от строителната площадка в тухларния завод – укорих аз своя приятел.

Той се засмя.

– Не, съвсем не – каза той. – Лош човек бих бил аз, ако бях прехвърлил своята работа на други. Така работата истински не се върши. Ние конструирахме в добавка на нашия „зидар“ още и специална машина за поставяне на суровите тухли в касетката. И сега – моят приятел неволно повиши глас – тухлите нито при приготвянето, нито при превозването, нито при поставянето в стената се докосват от човешка ръка. Ти знаеш, че у нас има хлебозаводи, където всичко – от приготвянето на тестото, до опаковката на готовата продукция – се произвежда, без до тях да се докосне човешка ръка, Ето също така стои работата и с тухлата.

Аз не издържах и като се обърнах към Бондаренко, му стиснах ръката.

– Отлично! – казах разгорещено аз.

– Ние позаимствувахме нещичко от вас – каза Бондаренко, като ме водеше из строежа. – Ето например ние управляваме по радиото кулокрановете. Действително тези хора с флагчетата бяха някакъв анахронизъм в нашия век на високата техника. Те напомняха на оня човек с флагчето, който вървеше пред локомотива когато се появиха първите железници.

Облицоването на тухленото здание отвън се извършваше от механически „зидар“ – по-малък от онзи, който зидаше тухлите. Светлите кремави плочи придават на къщата такъв вид, като че тя беше отлята от пластмаса. Отвътре стените бяха измазана с цветна суха боя.

– Също ново изобретение – забеляза Бондаренко, показвайки автомата за измазване. – Тук е вложено от всеки по нещичко. Не сме се трудили само ние.

Аз наблюдавах този механизиран строеж, където всички работи се изпълняваха от машини, а хората, които ги управляваха, правеха не повече физически усилия, отколкото моите монтажници, и сърцето ми се изпълваше с гордост. Наистина могъщ е съветският човек!

Докато се изграждаше горният етаж, в долните като пеперуди от пашкули една след друга се откриваха готови, красиво изградени квартири.

– Две седмици след като зазидат последната тухла – съобщи Бондаренко, – в къщата може да се настаняват хора. Цялото строителство – той обгърна с поглед големия корпус – ще трае два месеца. Почти като у вас.

Бондаренко се засмя.

– Може и по-бързо – забелязах аз. – Например облицовката на стените с керамични плочи може да се извършва от същия „механически зидар“, който зида тухлите.

Аз исках да внеса свои предложения и да взема участие в този великолепен строеж.

– Така вие печелите и работна ръка – добавих аз.

Същата вечер в квартирата на Бондаренко ние направихме равносметка.

– Та и ние сега фактически монтираме къщата – каза Бондаренко. – Само че вие монтирате от големи блокове, а ние от тухли. Докато вие монтирате една голяма част, ние за същото време с помощта на машината зазиждаме в стената няколко тухли. Всички останали части ние също така получаваме готови от заводите както и вие. Но това е още половината от работата. Ние мечтаем за нещо друго...

Бондаренко се забави и снишавайки задушевно гласа си, продължи:

– Ние искаме да направим така, че нашият „зидар“ да работи съвсем самостоятелно. Можеш ли да си представиш? Ще пуснем няколко машини и нека вървят една след друга. Само да ги пуснеш веднъж и те ще почнат сами да изграждат къщата от първия до последния етаж. Ето ти автоматизация.

– Да-а... – казах аз замислено, като тръгнах към дивана, където ми беше постлано за спане. – Ако някой ми кажеше преди тридесет години, че къщите ще се строят автоматически – може би нямаше да повярвам.

– Знаеш ли какво – казах аз, след като се съблякох и се скрих под одеялото, – струва ми се, че може да се накарат и кулокраните автоматически да монтират къщи от големи блокове. В края на краищата става дума за определени, предварително известни движения...

– Е, това е вече фантазия – със силен глас се обади моят приятел,

Фантазия ли е?

